

INSTITUTI I KURRIKULËS DHE I TRAJNIMIT

PROGRAMET E KURRIKULËS ME ZGJEDHJE TË GJIMNAZIT

FUSHA: GJUHËT E HUAJA

LËNDA: ANGLISHT

KODI: 3.01

**PROGRAMI I LËNDËS ANGLISHT PËR KLASËN E 10
(për nxënës fillestarë)**

TIRANË, NËNTOR 2008

Programi i gjuhës angleze për klasën e 10^{të} të nivelit fillestar është një dokument zyrtar. Në kuadrin e arsimit dhe shanseve të barabarta për të gjithë, programi përdoret për nxënësit me nivelin fillestar gjuhësor, duke synuar që të arrihet niveli A1+.

Ky program mbështetet në orientimet e Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët dhe mundëson zhvillimin e pavarur të nxënësve, formimin intelektual, e socio-kulturor të tyre.

Programi i gjuhës angleze për klasën e 10^{të} të nivelit fillestar ka për synim njohjen dhe formimin gjuhësor të nxënësve, duke i përgatitur për studime të mëtejshme me qëllim që t'i bëjnë ballë tregut të punës, si brenda edhe jashtë vendit.

Edhe pse nxënësit në këtë nivel gjuhësor janë fillestarë, njohuritë e përfuara gjatë këtij programi, ndërthuren me dijet e marra në lëndët e tjera, si p.sh. histori, gjeografi, biologji etj. Kjo ndërthurje ndërëndore i shërben formimit të përgjithshëm të nxënësve, dhe bëhet në mënyrë të studiuar e të kujdesshme, duke qenë se njohuritë e tyre në gjuhë janë të kufizuara.

Programi i gjuhës angleze për klasën e 10^{të} për nivelin fillestar është konceptuar dhe përpiluar në mënyrë të tillë që me anë të dijeve të përfuara gjatë procesit mësimor nxënës/i,-ja të zhvillojë personalitetin e tij/saj, duke rritur besimin si përdorues i gjuhës, si dhe rrit ndjenjën e përgjegjësisë ndaj procesit të komunikimit në gjuhën e huaj.

1. SYNIMET E LËNDËS

Programi i gjuhës angleze për klasën e 10^{të} për nivelin fillestar synon:

- të hedhë bazat gjuhësore, dhe në përfundim të programit nxënësit të arrijnë nivelin A1+;
- të zhvillojë të katër aftësitë gjuhësore (dëgjimin, leximin, të folurën e të shkruarën);
- të ndërëgjësojë nxënësit për kulturën e vendeve anglishtfolëse;
- të aftësojë nxënësit të reagojnë ndaj ndryshimit të kulturave të të dyja gjuhëve;
- të trajtohen dhe të mësohen njohuritë gjuhësore e kulturore në kontekste të caktuara kuptimore, të cilat jepen në fushat tematike të parashtruara në programin e gjuhës angleze për këtë klasë.
- të zhvillojë bashkëbisedimin bazë gjuhësor e ndërkulturor të nxënësve

2. OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHËM

Objektivat e përgjithshëm përcaktohen e detajohen sipas aftësive gjuhësore, linjave dhe nënlinjave. Ato vëzhgohen dhe maten nga mësuesit dhe vetë nxënësit. Përcaktimi i objektivave i jep mundësi nxënësve që të jenë të pavarur gjatë procesit mësimor.

Programi i gjuhës angleze për klasën e 10^{të} për nivelin fillestar ka si objektiv të përgjithshëm të pasqyrojë dhe të ndërthurë njohuritë e gjuhës angleze me lëndët e tjera, duke zhvilluar tek nxënësi:

- shkathësinë me shkrim dhe me gojë;
- saktësinë me shkrim dhe me gojë;
- aftësinë për të lidhur situatat gjuhësore të krijuara në klasë me ato të jetës reale;

- aftësinë për të bërë dallimet ndërmjet kulturave të ndryshme.

Realizimi i këtyre objektivave është detyrim për përdoruesit e programit dhe për të gjithë nxënësit, ç'ka do të thotë se atyre u mundësohet nxënia e njohurive të përshkruara në objektiv.

3. OBJEKTIVA SIPAS LINJAVE DHE NËNLINJAVE

Objektiva të programit të gjuhës angleze të klasës së 10^{të} për nivelin fillestar përcaktohen sipas aftësive, linjave dhe nënlinjave, të cilat janë:

Linja	Nënlinja
1. Komunikimi dhe Formimi Kulturor	1.1 Kultura dhe Komunikimi 1.2 Aktet dhe Funkcionet e Komunikimit
2. Formimi Gjuhësor	2.1 Struktura Gramatikore

LINJA 1: Komunikimi dhe formimi kulturor

Përshkrimi i linjës: Kjo linjë hedh bazat e gjuhës pasi nxënësit sapo kanë filluar nxënien e gjuhës angleze.

Nëpërmjet situatave të ndryshme, të përshtatshme për grupmoshën 15-16 vjeç dhe nivelin gjuhësor, kjo linjë i mundëson nxënësit të përftojnë njohuri fillestare gjuhësore të nevojshme për të përballuar situata të komunikimit të përditëshëm në një mjedis gjuhësor e kulturor anglishtfolës.

Kjo linjë pasuron dijet e përgjithëshme të nxënësit dhe e përgatit atë emocionalisht për një përballje reale me gjuhën dhe kulturën.

Orë të sugjeruara – 55 orë

Nënlinja 1.1	Objektiva
Kultura dhe Komunikimi (30 orë)	Në përfundim të klasës së 10 ^{të} nxënës/i,-ja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ të ndjekë biseda të thjeshta; ▪ të hamendësojë; ▪ të kuptojë informacione të thjeshta; ▪ të këmbejë; ▪ të miratojë; ▪ të kundërshtojë; ▪ të përcjellë një informacion të thjeshtë, të kërkuar ; ▪ të shprehë pëlqimet dhe mospëlqimet; ▪ të krahasojë; ▪ të bëjë dallimin; ▪ të klasifikojë;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të shprehë ndërvarjen e veprimeve, fakteve etj. ▪ të tregojë; ▪ të përsërisë; ▪ të ndërveprojë; ▪ të shkruajë; ▪ të hartojë; ▪ të përshkruajë; ▪ të përmbledhë;
Nënlinja 1.2	Objektiva
Aktet dhe Funkcionet e Komunikimit (25 orë)	<p>Në përfundim të klasës së 10te nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të miratojë; ▪ të kundërshtojë; ▪ të kërkojë dhe japë leje; ▪ të urojë; ▪ të shprehë keqardhje dhe dëshira; ▪ të falë dhe kërkojë falje; ▪ të nxisë; ▪ të shprehë pëlqime dhe mospëlqime; ▪ të tregojw përvoja të ndryshme; në situata të jetës së përditshme, si: festa, takime, ditëlindje, treg, shkollë, mbrëmje, eskursione etj.

Linja 2: Formimi Gjuhësor

Përshkrimi i linjës: Kjo linjë aftëson nxënësin/sen të prodhojë elemente gjuhësore që i përkasin nivelit A1+. Strukturat gjuhësore në këtë nivel janë të thjeshta dhe realizohen nëpërmjet situatave të ndryshme ligjërimore, ku nxënës/i, -ja nxitet të praktikojë fjali dhe shprehje të thjeshta të gjuhës angleze, si dhe nxitet të kuptojë lidhjen dhe përdorimin e saktë të tyre në ligjërimin me gojë dhe me shkrim.

Orë të sugjeruara – 17 orë

Nënlinja 2.1	Objektiva
Struktura gramatikore (17 orë)	<p>Në përfundim të klasës së 10te nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të dallojë: ▪ të zgjedhojë: ▪ të shkruajë: ▪ të tregojë: ▪ të riprodhojë: ▪ të përdorë: ▪ të përshkruajë: <p>foljen në kohën e tashme dhe të shkuar, të ardhmen, formën veprorë, ligjëratën e drejtë, format me –ing të foljeve, lidhësat,</p>

	folje frazale, foljet modale, përemrat vetorë, dëftorë, pyetës dhe pronorë, rendin e fjalëve në fjali, mbiemrat e format e tyre, ndajfoljet, nyjet, nëpërmjet situatave të ndryshme nga jeta e përditshme.
--	--

Objektiva sipas aftësive gjuhësore

Aftësia	Objektiva
Të dëgjuarit	Në përfundim të klasës së 10 ^{te} të nivelit fillestar nxënës/i,-ja: <ul style="list-style-type: none"> - të reagojë ndaj një ligjërate të shkurtër, të shqiptuar qartë dhe ngadalë që i drejtohet atij në një bisedë të përditëshme, me ndihmën e përsëritjes së fjalëve e shprehjeve. - të identifikojë pjesëmarrësit e një bashkëbisedimi. - të dallojë e kuptojë edhe pse me vështirësi thelbin e bisedave rreth temave të jetës së përditshme.. - të djekë udhëzime të thjeshta që tregojnë drejtim, si dhe pikat orientuese të etj. - të reagojë ndaj udhëzimeve të drejtuara në mënyrë të thjeshtë dhe të qartë. - të mund të kuptojë në përgjithësi përmbajtjen e informacionit në materiale të regjistruara (CD, kasaeta audio ose video), tema e të cilave është e interesit personal dhe me gjuhë të qartë dhe standarte. - të dallojë çmimet, numrat dhe orën.
Të lexuarit	Në përfundim të klasës së 10 ^{te} të nivelit fillestar nxënës/i,-ja: <ul style="list-style-type: none"> - të kuptojë fjalë dhe shprehje të thjeshta e të njojtura që kanë të bëjnë me njerëzit, moshën dhe vendin e banimit. - të kuptojë tekste të shkurtra, të thjeshta dhe të qarta në lidhje me interesat e tij dhe të identifikojë fjalët e njohura. - të dallojë fjalë dhe shprehje të njohura në gazeta dhe revista. - të kuptojë qartë udhëzimet e një pyetësi, formulari, duke dhënë një informacion bazë për veten dhe shokun. - të kuptojë komandat më të rëndësishme të një programi kompjuterik, si: printim, ruajtje, kopjim etj. - të kuptojë mesazhe të shkurtra përmes emailit dhe letrës.
Të folurit	Në përfundim të klasës së 10 ^{te} të nivelit fillestar nxënës/i,-ja: <ul style="list-style-type: none"> - të zhvillojë një bisedë të thjeshtë e të drejtpërdrejtë mbi tema të njohura si p.sh. familja, shokët, shkolla, koha e lirë, edhe pse me vështirësi madje dhe me ndërhyrje nga bashkëfolësi. - të marrë pjesë në diskutime të thjeshta mbi tema të njohura, edhe pse me hezitime, shpesh duke riformuluar mendimin e tij.

	<ul style="list-style-type: none"> - të japë përshtypjet e tij rreth një përvoje personale, duke përdorur fjalë të thjeshta dhe lidhëza për të treguar lidhjen logjike të ngjarjeve. - të përshkruajë mjedisin që e rrethon, në shtëpi, klasë, shkollë etj. - të shprehë me mirësjellje aprovimin dhe mosaprovimin e udhëzimeve të dhëna në mënyrë të thjeshtë dhe të qart . - të kërkojë e transmetojë informacion thjeshtë, duke kërkuar dhe ndjekur udhëzimet përkatëse. - të shprehet me një fjalor të thjeshtë, me një shqiptim të mirë e përgjithësisht të saktë mbi tema të përditëshme si shkolla, udhëtimet etj. - të kërkojë e të japë sqarime në situata të parashikuara. - të shprehë e të kërkojë mendimin personal në diskutime me shokët mbi tema të interesit të përbashkët, duke përdorur shprehje e fjalë të thjeshta.
Të shkruarit	<p>Në përfundim të klasës së 10te të nivelit fillestar nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të shkruajë qartë tekste të shkurtra mbi tema të interesit vetiak. - të përshkruajë një ngjarje të vërtetë, me fjalor të thjeshtë për shkrimet treguese. - të kërkojë me shkrim informacion të thjeshtë e të nevojshëm për shërbime vetjake të ndryshme, duke paraqitur kërkesën e tij për këtë shërbim. - të përshkruajë thjeshtë e saktë përmbajtjen e një tregimi apo paragrafi të shkurtër, duke dhënë mendimin e tij vetjak. - të shkruajë me gjuhë të thjeshtë letra rreth përvojave të veta duke shprehur ndjenjat si: gëzim, trishtim, habi, keqardhje etj. - të shkruajë shënime të shkurtra, për të lënë një mesazh. - të plotësojë një pyetësor me informacion rreth shkollimit, moshës, kombësisë dhe interesave të tij. - të kërkojë e të transmetojë përmes mediave elektronike një informacion të thjeshtë e të nevojshëm.

4. KERKESA NDAJ LENDEVE TE TJERA

Programi i gjuhës angleze për klasën e 10te për nivelin fillestar mbështetet në integrimin ndërlëndor, përmes njohurive gjuhësore të trajtuara në kontekste kuptimore parashtruar në fusha tematike që ndërthuren edhe me lëndët e tjera.

Njohuritë e përgjithshme, si dhe ato të lëndëve të tjera që ndërthuren me ato të gjuhës angleze i paraprijnë njohurive gjuhësore të gjuhës angleze të përshkruara dhe parashtruara në këtë program.

Në këtë nivel gjuhësor nxënës/i,-ja nuk ka kërkesa të veçanta për lëndët e tjera, mbasi nuk i mundëson formimi gjuhësor i anglishtes.

Por, pavarësisht nga sa u përmend më lart, programi i gjuhës angleze për nivelin fillestar ka integrim ndërlëndor, i cili lidhet ngushtë me njohuritë që nxënësit marrin në lëndë të ndryshme si: matematikë, kimi, biologji, lëndët e shkencave sociale dhe në informatikë.

Trajtimi ndërlëndor i shërben synimeve të përgjithëshme të programit për:

A) **Edukimin intelektual:**

Përmes ndërthurjes së njohurive të ndryshme nxënësit arrijnë të krahasojnë, kundërshtojnë, dallojnë dhe hamendësojnë, duke rritur cilësinë e nxënies.

B) **Edukimin qytetar**

Edukimi mjedisor. Ndotja, mbrojtja e ambientit janë tema që shoqërohen me fjalor e struktura gjuhësore të thjeshta, të cilat trajtohen jo si një qëllim më vete, por në një kontekst kuptimplotë dhe edukativ.

Edukimi kulturor dhe etik. Përmes lëndëve historike dhe gjeografike, nxënësit fitojnë njohuri, mbi vendet anglishtfolëse. Këto njohuri bazë ndërthuren me dijet mbi kulturën e këtyre vendeve, zakonet e doket e tyre, mënyrën e jetesës etj. Shtuar këtu edhe shprehjet etike të këtyre popujve. Nxënësit mësohen të ndërveprojnë në situata të ndryshme me sjellje etike të përshtatshme, që trajtohen përmes funksioneve gjuhësore të thjeshta si: të kërkojnë falje, sqarime, të pyesin etj.

Edukimi për të drejtat e njeriut. Njohja e kulturave të vendeve anglishtfolëse trajtohet ngushtë me temat e barazisë sociale e gjinore.

5. KËRKESAT PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Programi i klasës së 10te për nivelin fillestar është një dokument zyrtar, dhe si i tillë ai është i detyrueshëm për t'u zbatuar nga të gjithë përdoruesit e tij (mësues, nxënës, drejtues të arsimit në shkollat e arsimit të mesëm, inspektorë të gjuhës angleze në drejtoritë arsimore të qytetit e të qarkut).

Për të siguruar përdorimin sa më produktiv të programit është e vlefshme njohja me:

- Synimet e përgjithshme të kurrikulës së AML-ësë;
- Synimet e linjave ndërkurrikulare;
- Vlerësimin të nxënësve më notë;
- Parimeve të mësimdhënies dhe nxënies;
- Standardet e arritjeve të gjuhës angleze në këtë nivel;
- Programet lëndore.

Orët mësimore

Gjuha angleze për klasën e 10-të për nivelin fillestar zhvillohet me 2 orë mësimore në javë dhe shpërndarja e orëve të planifikuara sipas linjave dhe nënlinjave që vijnë njëra pas tjetrës. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës së gjuhës angleze, mbasi sasia e orëve rekomandohet sipas linjave dhe nënlinjave. Por,

kjo nuk do të thotë se mësimdhënia e nxënia do të zhvillohet në këtë renditje gjatë gjithë vitit shkollor. Ata janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën linjë. Kjo do të thotë se kur mësues/i, -ja ndeshet me vështirësi të caktuara në përmbushjen e objektivave të kapitullit ai/ajo ngadalëson hapin. Por ai/ajo mund të ecë më shpejt në realizimin e objektivave, kur vë re se nxënës/it,-et provojnë me shkrim apo me gojë një përvetësim të kënaqshëm në gjuhën angleze.

Afërsisht **70%** e orëve mësimore të përgjithshme në programin e gjuhës angleze për klasën e 10^{të} për nivelin fillestar përdoret për shtjellimin e njohurive të reja lëndore, dhe **30%** e tyre përdoren për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Shpërndarja e orëve mësimore

Gjuha angleze për klasën e 10^{të} për nivelin fillestar zhvillohet me 2 orë mësimore në javë (36 javë x 2 orë = 72 orë vjetore).

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) linjat dhe nënlinjat ndërthuren me njëra tjetrën. Mësuesi është i lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një kapitulli ose një njësie mësimore, pavarësisht renditjes të shpërndarjes së orëve për sa vijon:

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 55 orë, të cilat ndahen sipas nënlinjave që i përgjigjen 30 orë mësimore për *Kulturën dhe komunikimin* (nga të cilat 70% e tyre që përbëjnë 21 orë do të jenë për trajtimin e lëndës së re, ndërsa 30% e tyre që përbëjnë 9 orë do të shërbejnë për përpunimin e njohurive: me përpunim do të kuptojmë p.sh., përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse apo ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni) dhe 25 orë për *Aktet dhe funksionet e komunikimit* (nga të cilat 70% e tyre që përbëjnë 18 orë mësimore që shërbejnë për njohuritë e reja, ndërsa 30% e tyre d.m.th. 7 orë mësimore do të përdoren për përpunimin e njohurive. Në këtë linjë mësuesi bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës d.m.th. ai jep detyra komplekse ku pasqyrohen njohuritë e përfutuara sipas linjave dhe nënlinjave në një kapitull.)

Formimi gjuhësor zë 17 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësuesi shtjellon në bashkëveprim me nxënësit njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (nga të cilat 70% e tyre që përbëjnë 12 orë mësimore për trajtimin e strukturave të reja, ndërsa 30% e tyre që përbëjnë 5 orë do të shërbejnë për rimarjen, përpunimin dhe përforcimin e tyre).

Realizimi i orëve të përgjithshme (72 orë në vit) është sa i detyrueshëm aq edhe elastik. Është i detyrueshëm sepse duhen zhvilluar të gjitha orët e planifikuara deri në fund të vitit shkollor, është elastik sepse shpërndarja përgjatë vitit dhe mbushja me material mësimor është kompetencë e mësuesit të gjuhës angleze. P.sh. 10% e orëve sipas linjave dhe nënlinjave mësuesit janë të lirë t'i përdorin si brenda një linje për shtesë, ashtu edhe e transferojnë te një linjë tjetër në varësi të nevojave të nxënësve.

Përmbajtja mësimore e lëndës së gjuhës angleze për klasën e 10^{të} për nivelin fillestar realizohet përmes linjave dhe nënlinjave që fillon nga nivelin A1. E gjithë lënda përqëndrohet te përmbajtja, që realizohet në fushat tematike, të cilat gjejnë pasqyrim në tema si më poshtë:

Shokët,
Personaliteti,
Komuniteti,
Udhëtimet,
Figurat historike
Shkrimtarët,
Artistët,
Trupi dhe shëndeti,
Sportet,
Ushqimet dhe ushqyerja,
Gjeografia e gjuhës,
Mënyra e jetesës,
Profesionet,
Blerjet e ndryshme,
Shpikësit dhe shpikjet,
Teknologjia.

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- Përsëritjen brenda nje kapitulli (konceptet themelore);
- Testimin e njohurive bazë;
- Integrimin e njohurive të reja të një kapitulli me njohuritë e kapitujve pararendës;
- Integrimin e njohurive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (edhe pse ky integrim do të përshkojë zhvillimin e çdo ore mësimi, gjatë përpunimit i duhet kushtuar kohë e veçantë);
- Përsëritjen vjetore (pavarësisht nga ndarja në linja e nënlinja ose në kapituj, lënda duhet parë si një e tërë);
- Testimin vjetor (nuk është i detyruar)

Në orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive dhe aftësive, mësues/i,-ja zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të pikënisen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Gjatë përpunimit të njohurive duhet t'i kushtohet vëmendje dhe kohë e posaçme kultivimit të:

- Aftësive të përgjithshme, si p.sh., të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore, të të menduarit kritik dhe krijues;
- Aftësive të posaçme lëndore si p.sh të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit, të shruarit;
- Formimit të qëndrimeve, si p.sh. qëndrimi etiko-social edhe gjatë punës në grupe të vogla nxënës/ish,-esh.

Gjatë përpunimit të njohurive nxënësve duhet t'u jepet mundësia të punojnë detyra tematike nga jeta e përditëshme, projekte kurrikulare, etj.

Rishqyrtimi vjetor, i cili bën pjesë në përpunimin e lëndës, pikësynon të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet dhe metodat e kësaj lënde.

Programi i klasës së 10^{lë} për nivelin fillestar orienton gjithë procesin e mësimdhënies e të nxënies së gjuhës angleze në nivelin A1 +.

Mësuesi është i lirë të përdorë një larmi metodash e strategjish të mësimdhënies/nxënies për t'ja përshtatur nevojave të nxënësve në klasa të ndryshme. Ai i kombinon këto metoda gjatë procesit mësimor dhe i përshtat ato në bazë të zhvillimit në rritje të kompetencave gjuhësore dhe të zhvillimit të pavarësisë së nxënësit në vijshmëri të këtij procesi.

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën komunikative, metoda me bazë detyrën, metoda funksionale dhe ajo e situatave sa më afër jetës reale etj. Zhvillimi dhe përvetësimi i këtyre metodave gjatë mësimdhënies/nxënies i bëjnë nxënësit të aftë të shprehen me shkrim dhe me gojë ndërmjet njëri tjetrit dhe shokëve e shoqeve të tyre në vendet anglishtfolëse. Këto metoda realizohen nëpërmjet strategjive dhe teknikave të ndryshme sipas aftësive gjuhësore (dëgjimi, të folurit, të lexuarit, të shkruarit) si:

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të mbajë shënime gjatë dëgjimit.
- Të klasifikojë çështjet që dëgjon.
- Të përqendrohet e të zbulojë detaje të thjeshta.
- Të hamendësojë çfarë flitet në magnetofon.
- Të bëjë lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit visual.
- Të dëgjojë një tregim, këngë, etj, disa herë për të kuptuar idenë kryesore duke u përqëndruar në fjalët që njeh.
- Të përqendrohet tek kërkesa e dëgjimit.
- Të vërë qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- T'i kërkojë folësit të përsërisë çfarë tha, në rast moskuptimi.
- Të kërkojë ndihmën e bashkëfolësit kur nuk di kuptimin e ndonjë fjale apo shprehjeje..
- Të përdorë shprehje si: Mm, Well, dhe pauza, gjeste etj., me qëllim që të fitojë kohë në gjetjen e fjalës së duhur.
- Të përsërisë një pjesë të asaj çka thotë bashkëfolësi për t'u siguruar për kuptimin e mesazhit që përcillet.
- Të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.
- Të bëjë bisedë të ndërsjelltë me bashkëbiseduesin.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit si: figura, titulli i mësimit etj.

- Të lexojë tekstin për herë të dytë që të hamendësojë kuptimin e fjalëve të panjohura.
- Të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të mendojë për përgjigjet e mundshme.
- Të gjejë përgjigjet e pyetjeve në tekst, duke ju rikthyer disa herë leximit.
- Të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin kryesor.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të mbajë shënime për informacionin që i duhet të përfshijë në detyrën e caktuar.
- Të planifikojë paragrafët duke shkruar idenë kryesore të secilit paragraf.
- Të plotësojë paragrafët me informacion mbështetës si: shembuj, sqarime etj.
- Të kontrollojë lidhjen llogjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse.
- Të këmbëjë punën e tij më atë të shokut.

Zbatimi i programi mbështetet në parimet e mëposhtme:

- Vendosjen e nxënësit në qendër të vëmendjes.

Programi merr parasysh nxënësin, njohuritë e tij, aftësitë e grup-moshës, interesat, talentin dhe përvojat vetjake. Kjo reflektohet së pari, në përzgjedhjen e temave që trajtohen, së dyti në përdorimin e strategjive që e nxisin nxënësin të veprojë me gjuhën së treti, në përfshirjen e tij në vlerësimin dhe vetvlerësimin e dijeve të përfuara.

- Krijimin e mjedisit të të nxënit.

Krijimi i një mjedisi shkollor fizik, emocional, sfidues dhe jofrenues për procesin mësimor, ku nxënësi ndjehet i sigurt, mundëson një mësimdhënie dhe nxënie që plotëson ndjeshëm nevojat dhe objektivat e përcaktuara më parë.

- Organizimin e klasës.

Mësuesi përdor mënyra të ndryshme të organizimit të klasës që krijojnë e ruajnë një mjedis mbështetës dhe rrisin motivimin e nxënësve. Organizimi i mësimin mundëson punën në grupe dhe nxit lirshmërinë e nxënësve. Atyre u krijohen mundësi apo lehtësi për të eksploruar në gjuhë, për të eksperimentuar në të, për ta përdorur atë në përputhje me nevojat e tyre. Atmosfera e klasës është mbështetje dhe respekt për përgjigjen e nxënësit si nga mësuesi, ashtu edhe nga nxënësit e tjerë. Nxënësi ndërkohë mëson edhe nga shokët e tij. Herë pas here nxënësi punon në mënyrë të pavarur, duke menduar vetë për zgjidhjen e një problemi.

- Të mësuarin bashkëveprues/kooperues.

Nxënësit gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh nxiten të punojnë së bashku. Detyrat e përbashkëta u sigurojnë nxënësve më shumë kohë për të folur me njëri-tjetrin, ndihmojnë të folurit e rrjedhshëm dhe zhvillojnë shkathtësi sociale. Njëherazi edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet. Puna në grupe ndihmon gjithashtu në shoqërizimin e nxënësve, i bën ata bashkëveprues me njëri-tjetrin dhe me mësuesit, nxit tolerancën ndaj mendimit të tjetrit, si dhe ndikon në përdorimin e formave demokratike për të ndarë përgjegjësitë dhe punën.

- **Përdorimin e gjuhës në klasë.**

Gjuha angleze është mbizotëruese gjatë orës së mësimi. Mësuesi që është nxitësi dhe mbështetësi kryesor i përdorimit të gjuhës angleze në klasë, minimizon në maksimum përdorimin e gjuhës amtare.

- **Të mësuarin e gramatikës.**

Nevojat e veçanta për komunikim mbështeten në gramatikën komunikuese. Nxënësit mësojnë gramatikën në shërbim të komunikimit. Në këtë nivel jepet një sasi e vogël rregullash gramatikore për t'u mësuar, gjithmonë në mënyrë të tillë që nxënësit të mund të përdorin format gramatikore për qëllime komunikimi. Gramatika jepet dhe mësohet në mënyrë induktive nëpërmjet materialeve autentike. Nxënësit, gjatë të gjithë procesit të nxënies, ekspozohen ndaj dukurive të reja gramatikore.

- **Qortimin e gabimeve.**

Gabimet duhet të qortohen, por kjo në kohën dhe vendin e duhur. Vërejtjet, këshillat dhe qortimet e mësuesit, të shokëve ose dhe të vetë nxënësit ndihmojnë për të nxitur vetëbesimin dhe vërtetësinë. Qortimi pa kriter mund të çojë në frenimin e nisë, heqjen e dëshirës për të folur, demotivimin, madje mund të rrezikojë edhe ecurinë e mëtejshme të mësimi. Mësuesi ndërhyt me takt, dhe, duke përdorur forma të larmishme qorton më shpesh kur nxënës/it-et praktikojnë strukturat gramatikore dhe më rrallë kur nxënësit janë duke punuar në grup, kur janë duke debatuar apo duke diskutuar për tema të ndryshme.

Puna e diferencuar me nxënësit.

Më qëllim që metodat e mësimdhënies dhe të nxënies dhe parimet e strategjitë mbi të cilat realizohen këto metoda të kenë arritje sipas standardeve të përcaktuara, mësuesi planifikon punën e diferencuar me nxënësit.

Duhet të pranojmë se niveli i formimit të aftësive të nxënësve që i nënshtrohen programit të gjuhës angleze të klasës 10 nuk është i njëjtë për të gjithë nxënësit. Arritja e rezultateve të kërkuara nga programi për të gjithë nxënësit kërkon që mësuesi të marrë para sysh nivelet e ndryshme që ekzistojnë në klasë. Kjo gjë ndodh për arsye objektive ose subjektive. Prandaj, mësuesi planifikon punën e tij të diferencuar lidhur me metodat e mësimdhënies, me ecurinë e nxënësve gjatë gjithë procesit mësimor, si dhe me format e ndryshme të vlerësimit.

Mësuesi njihet mirë që në fillim me përbërjen e klasës së tij dhe me problemet që kanë nxënësit. Mësuesit kanë të bëjnë me adoleshentë dhe, për këtë arsye, ata ndeshen edhe me shumë probleme të moshës së tyre, si: temperament impulsiv, të ashpër në komunikim, ndonjëherë agresiv, dorëzim para një detyre të dhënë etj.

Me qëllim që t'i tërheqë të gjithë nxënësit në mësim, mësuesi duhet të përdorë disa teknika, si:

- të ketë vullnetin dhe dëshirën për t'i dëgjuar dhe për t'u dhënë përgjigje nxënësve;
- të ndjekë klasën në çdo hap, brenda dhe jashtë saj;
- të ndajë përgjegjësitë atje dhe atëherë kur duhet, për çështje vendimmarrjeje, detyra shtëpie apo klase, detyra me shkrim etj.;

- të japë vazhdimisht përshkrime të punës së nxënësve;
- të kërkojë prej tyre vlerësime të punës së tij, me qëllim që të reflektojë ndaj dobësive.

Nxënësit kanë nevojë për një siguri profesionale dhe njerëzore në klasë, prandaj mësuesi përdor metoda të larmishme dhe gjithëpërfshirëse demokratike, duke siguruar një mjedis të rregullt brenda normave dhe rregullave të shkollës.

6. VLERËSIMI

Vlerësimi i nxënës/it,-es përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënës/it,-es nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale, në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti. Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë sa më objektiv dhe i matshëm. Asgjë nuk është më nxitës sesa suksesi i arritur duke u përballur me gjendjen reale në të cilën ndodhet një nxënës/e.

Mësues/i,-ja monitoron dhe vlerëson detyrat, duke përcaktuar objektiva të qartë.

Mësuesi përdor vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin një larmi mënyrash vlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

Vlerësimi i dijeve (ose i niveleve), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë çka është mësuar gjatë një jave, muaji ose semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe programin. Vlerësimi i dijës është i bazuar në orën e mësimin. Kështu ai i përgjigjet një vështrimi të brendshëm.

Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive ose i performancës), që është vlerësimi i asaj çka nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e përditshme. Ky lloj vlerësimi është pozitiv për faktin se është më afër përvojës së nxënës/it,-es dhe i lejon secilit të pozicionohet aty ku e meriton, pasi rezultatet janë më se të dukshme.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstroi arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim, ose nëpërmjet veprimtarish e produkteve të tjera, si: vallëzon, eksperimenton, prodhon një maket etj.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë klasifikohet në:

Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuar.

Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimit të materialit gjuhësor të dhënë më parë. Ai, gjithashtu, jep informacion për efektivitetin e të nxënësit dhe ndihmon në ecurinë e mëtejshme të mësimdhënies/nxënies.

Vlerësim i planifikuar, mbi bazën e realizimit të objektivave të nënlinjave, pra në bazë kapitulli. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës.

Vlerësim motivues, i cili ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës angleze. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor.

Vlerësim përfundimtar, që është vlerësim me notë e që finalizon arritjet e objektivave të linjave dhe të nënlinjave për këtë grup-moshë.

Në punime të nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve dhe vendosjen e notave në regjistër për secilën orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm, si partnerë, rreth përvetësimit të njohurive të fituara nga orët e kaluara dhe rreth mirëkryerjes së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësuesi duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike.

Mësuesi vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të realizuara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një a disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, mësuesi përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet pakminutëshe për një objektivi të veçantë të të nxënësve, deri tek ato një orëshe; teste me alternativë ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurikulare etj.

Një formë e parashtrimit me shkrim nga nxënësit është dhe provimi përfundimtar.

Portofoli i nxënës/it,-es, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor për një lëndë të caktuar. Ai mund të përmbajë provime me shkrim, detyra tematike, projekte kurikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit, mësuesi rekomandon.

Çrregullime të diagnostikuara, si: disleksia, vështirësi të veçanta gjuhësore, p.sh., të fëmijëve të ardhur rishtazi nga emigracioni, merren parasysh nga mësuesi, duke u mundësuar këtyre nxënësve të vlerësohen me mënyra të posaçme, me përjashtim të asaj me shkrim ose me gojë.

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës angleze, ku secili jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një plotësues i domosdoshëm i vlerësimit nga mësuesi dhe nga provimet. Vetëvlerësimi ka efekt kur ai u referohet normave dhe kapacitetit që korniza e gjuhëve parashtron për grup-moshën e tyre dhe kur ky vlerësim është i lidhur me një përvojë të veçantë, që mund të jetë ajo e kalimit të testeve. Vënia e synimeve të qarta në program, mundëson vetëvlerësimin e tyre në vazhdimësi.

Nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte. Më pas mësues/i,-ja dhe nxënësit bëjnë komentin përfundimtar.

Nxënësit vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.

Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.

Mësuesi bisedon me nxënësin individualisht dhe i tregon arritjet.

Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi: ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu të organizojnë më mirë të nxënët e tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësuesi.